

TUUSULAN KUNNAN
KOTOUTTAMISOHJELMA
TUUSULASSA ON HYVÄ ELÄÄ

KOTOUTTAMISOHJELMA 2023-2025

Sisällys

1.	Johdanto.....	2
2.	Tuusulassa on hyvä elää - kotouttamista ohjaava kuntastrategia ja ohjelmat	4
3.	Äidinkielen ja kansallisuuden perusteella kootut tilastot Tuusulassa	5
4.	Kotouttamistyön valtakunnalliset linjaukset.....	9
5.	Tuusulan kunnan maahanmuuttotyön keskeiset tehtävät ja tavoitteet.....	10
6.	Kunnan maahanmuuttajapalveluiden tarjoama ohjaus ja neuvonta.....	11
6.1	Kansainvälisen suojelun kautta tulleet asiakkaat.....	11
6.2	Muiden maahanmuuttajien ohjaus ja neuvontapalvelut/ MASPA-HANKE	12
6.3	Maahanmuuttajapalveluiden henkilöstö resurssit syksy 2022	13
6.3.1	Henkilöstön koulutus.....	13
6.4	Hyvät työkäytännöt maahanmuuttajapalveluissa.....	15
6.5	Pakolaisten vastaanotto Tuusulan kunnassa	16
6.6	Pakolaisten kotoutumista edistävät toimenpiteet.....	17
7.	Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen.....	19
8.	Perusopetusikäisten kotoutumisen tukeminen	20
9.	Aikuisikäisten ja yli 16-vuotiaiden kotoutumisen tukeminen.....	23
10.	Maahanmuuttajien työllistymistä tukevat toimenpiteet.....	25
11.	Kotouttamista tukevat kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut.....	27
12.	Kotouttamista edistävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut.....	28
13.	Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen	30
14.	Monialainen verkostoyhteistyö.....	31
15.	Tulkkipalvelut.....	32
16.	Kotouttamispalveluiden kehittäminen	34
17.	Kotouttamisohjelman seuranta.....	35

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

1. Johdanto

Maahanmuuttajien kotoutumisen kehittämisessä, suunnittelussa ja seurannassa kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu. Kunnan on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma. Kunta vastaa kotouttamisohjelman toimeenpanosta, kehittämisestä sekä seurannasta. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (410/2015) 110 § mukaista talousarvioita ja -suunnitelmaa laadittaessa. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 32§). Kotouttamissuunnitelman laatiminen on myös edellytyksenä valtion kunnille maksamien korvausten saamiseksi kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta.

Tämän kotouttamisohjelman tarkoituksena on päivittää ne keskeiset muutokset, joita on tapahtunut vuosien 2020-2022 aikana Tuusulan maahanmuuttajapalveluissa.

Merkittävimmät muutokset Tuusulan maahanmuuttajapalveluissa ovat olleet seuraavat asiat, joita tullaan vahvistamaan myös tulevalla toimintakaudella 2023-2025.

- ✚ Tuusulan kunnan maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut on toiminut yhteisenä yksikkönä 1.1.2019 alkaen, jossa on myös yhteisiä työntekijöitä. Yhdistymisen tavoitteena on asiakkaiden nykyistä parempi työllistyminen
- ✚ Maahanmuuttajapalveluiden rakenteita on kehitetty merkittävästi erityisesti asiakastyön osalta
- ✚ Yhteistyössä naapurikuntien kanssa on kehitetty kaikille maahanmuuttajille suunnattua neuvonta- ja ohjauspalvelua vuodesta 2020 alkaen
- ✚ Yhteistyötä Keusote-kuntayhtymän kanssa on hiottu yhteistyössä Keusoten ja siihen kuuluvien kuntien kanssa. 1.1.2023 kuntayhtymä muuttuu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueeksi

Kotouttamisen kenttä on murroksessa tulevien lakiuudistusten myötä, joista keskeisimpänä hyvinvointiuudistus 1.1.2023 alkaen sekä TE2024-uudistus, jotka vaikuttavat oleellisesti myös tulevaan kotoutumislain uudistukseen. Tästä syystä päädyttiin vain päivittämään kotouttamisohjelma, koska tulevat muutokset ovat suurelta osin vielä tuntemattomia.

Tuusulan alueella maahanmuutolle on ollut leimallista, että työperäistä maahanmuuttoa sekä perhesiteen perusteella tulleita maahanmuuttajia on ollut kunnassa jo verrattain pitkään. Tuusula sai vieraskielisestä väestöstä maan sisältä muuttovoittoa 801 henkilöä vuosina 2010 - 2020. Muuttovoitot olivat suuria etenkin vuosina 2016 -2019. Tuusulan vieraskielisen väestön kasvu perustui etenkin viron ja venäjänkielisten määrän kasvuun.

Vuodesta 2016 alkaen kansainvälistä suojelua saavien vastaanotto käynnistyi uudestaan Tuusulassa koko Eurooppaa syksyllä 2015 kohdanneen turvapaikkakriisin jälkeen. Samoin keväällä 2022 alkanut Ukrainan sota on tuonut Tuusulaan noin 200 tilapäistä suojelua saavaa ukrainalaispakolaista.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

Keskeiset käsitteet:

Maahanmuuttaja on yleiskäsite kuvaamaan henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti

Pakolainen on henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta.

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää oleskeluoikeutta ja suojaa vieraasta maasta. Turvapaikanhakijan pakolaisuus todetaan vasta hakemukseen annetulla päätöksellä.

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n myöntämä pakolaisasema

Paluumuuttaja on ulkосуomalainen, joka on pitemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen (esim. Ruotsin suomalaiset, Viron ja entisen Neuvostoliiton suomalaiset mm. inkeriläiset)

Paluumuuttajana pakolainen on henkilö, joka palaa kotimaahansa, jos olosuhteet kotimaassa ovat muuttuneet siten, että sinne on mahdollisuus palata ja paon syyt ovat poistuneet.

Kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajien ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen

Kotoutumistuki on kotouttamislain piirissä olevan maahanmuuttajan etuus, joka muodostuu kelan maksamasta työmarkkinatuesta ja kunnan tarpeen mukaan maksamasta toimeentulotuesta

Integroituminen, "kotoutuminen", Integroituminen on prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. He ylläpitävät ja kehittävät omaan kulttuuriinsa ja etnisyyteen liittyviä tärkeitä pitämiään asioita. Integroituminen edellyttää myös sopeutumista sekä vähemmistöltä että valtaväestöltä. Kotoutuminen on maahanmuutto- ja pakolaispoliittisen toimikunnan ehdottama korvaamaan integraatiokäsitettä.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan henkilökohtainen suunnitelma. Siinä voidaan sopia suomen tai ruotsin kielen opiskelun, työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen, omaehtoisen koulutuksen, ammatinvalinnanohjauksen ja kuntoutuksen, työharjoittelun, työelämävalmennuksen, valmistavan opetuksen, lasten ja nuorten kotoutumisen tukemisesta sekä muiden kotoutumista tukevien toimenpiteiden järjestämisestä ja niihin osallistumisesta. Kotoutumissuunnitelma tulee tehdä yhdessä maahanmuuttajan kanssa kahden kuukauden kuluessa oikeuden syntymisestä. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan voi kestää viisi vuotta, jos se perustellusta syystä on tarpeen.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

2. Tuusulassa on hyvä elää - kotouttamista ohjaava kuntastrategia ja ohjelmat

Tuusulan hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021-2025 hyväksyttiin alkuvuodesta 2022 ja se täsmentää ja toteuttaa kuntastrategiaa. Tuusulassa kotouttamisohjelma on yksi kunnan hyvinvointisuunnitelman alaohjelmista. Kotouttamisohjelmaan kirjataan tavoitteet ja niiden toteutumisesta raportoidaan hyvinvointikertomusten yhteydessä. Tuusulan edellinen kotouttamisohjelma on hyväksytty kunnanvaltuustossa joulukuussa 2019. Tuusulan 1. kotouttamisohjelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 13.6.2016.

Tuusulan kuntastrategian 2021-2025 kolmesta päämäärästä yksi on, että Tuusulassa on hyvä elää. Tälle hyvän elämän päämäärälle on asetettu viisi valtuustokauden tavoitetta hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden, oppimisen ja osaamisen sekä turvallisuuden näkökulmista:

- ✚ Kehitämme hyvinvoinnin edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Ehkäisemme pahoinvointia, eriytymistä ja yksinäisyyttä
- ✚ Vahvistamme kunnan, asukkaiden ja yhteisöjen yhteistyötä ja kumppanuutta
- ✚ Olemme osallisuuden edelläkävijöitä ja jatkamme demokratian eri muotojen ja osallistumisen tapojen kehittämistä
- ✚ Olemme kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta vahvistaen yhdenvertaisuutta ja elinikäistä oppimista
- ✚ Varmistamme arjen ja lähiympäristön turvallisuuden

Kuntastrategian mukaisesti Tuusulassa maahanmuuttajapalvelujen päätavoitteena se, että Tuusula on hyvä paikka kaikille sen asukkaille, mukaan lukien myös maahanmuuttajat. Jokaisen tuusulalaisen on tärkeää kokea olevansa osa paikallisyhteisöä.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

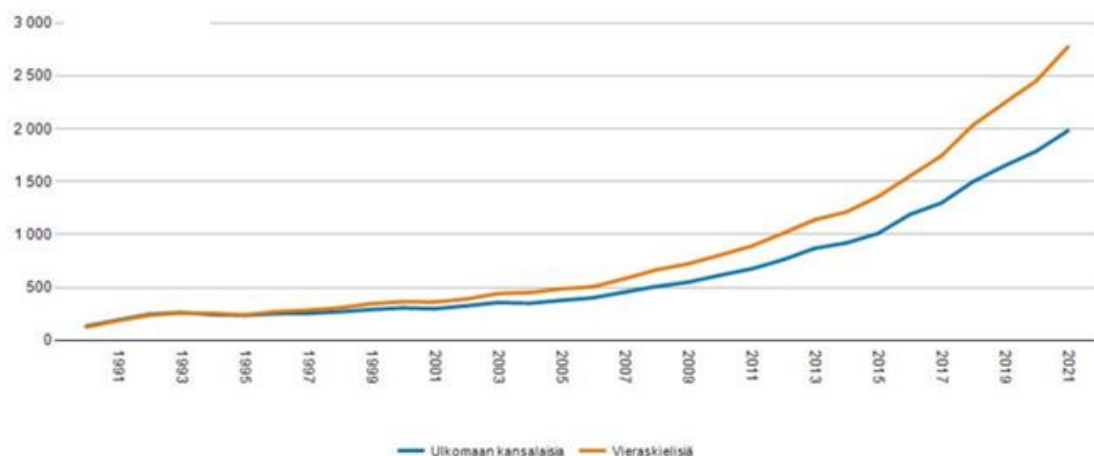
3. Äidinkielen ja kansallisuuden perusteella kootut tilastot Tuusulassa

Maahanmuuttajat ovat pysyvä osa eurooppalaista ja suomalaista yhteiskuntaa. Eniten ulkomaalaisia asuu pääkaupunkiseudulla. 22.6.2022 Tuusulan asukasluku oli tilastokeskuksen mukaan 40 027, joista ulkomaan kansalaisia oli 1 982 henkeä (5% kuntalaisista). Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia oli Tuusulassa 2776 henkeä, eli 7% tuusulalaisista.

Suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat virolaiset ja venäläiset. Suurin osa maahanmuuttajista on tullut tänne työn tai avioliiton perusteella. Melko pieni osa Tuusulan maahanmuuttajista on pakolaisina aikanaan Suomeen tulleita. Kunta vastaanotti pakolaisia vuonna 1991 (10 henkeä) ja vuonna 1992 (21 henkeä). Vuoden 2016 jälkeen kunta on myöntänyt yhteensä 170 kuntapaikkaa kansainvälistä suojelua saaville henkilöille. Määrät ovat vaihdelleet vuosittain. Huippuvuosina 2016 -2017 otettiin vastaan enemmän kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä, sittemmin määrät ovat tasoittuneet 15-20 henkilöön vuodessa.

Tuusulassa asuvien vieraskielisten puhumien äidinkielten määrä on kasvanut 2000-luvulla alle kolmestakymmenestä eri äidinkielestä yli viiteenkymmeneen eri äidinkieleen.

Vieraskielisten ja ulkomaankansalaisten määrän kehitys Tuusulassa vuosina 1990-2021

Kuva 1: Vieraskielisten ja ulkomaan kansalaisten määrän kehitys Tuusulassa vuosina 1990-2021 (Lähde Tilastokeskus 31.12.2021)

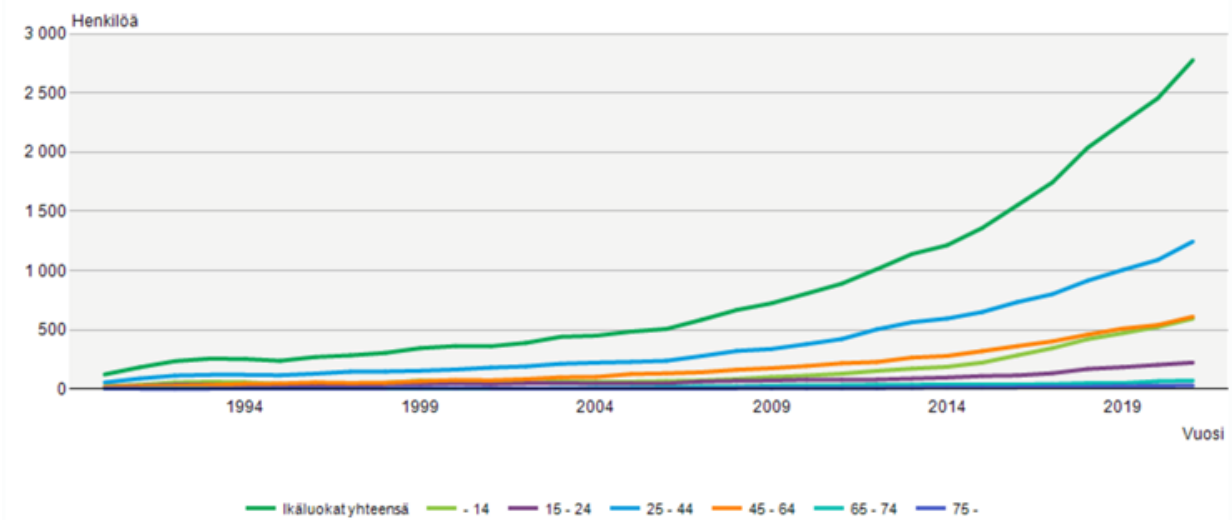
TUUSULA

Elämisen
taidetta.

Vuodesta 1991 vieraskielisten määrä Tuusulassa on noussut reilusta sadasta (01.01.1991: 124) lähes 3000 henkeen (31.12.2021: 2776).

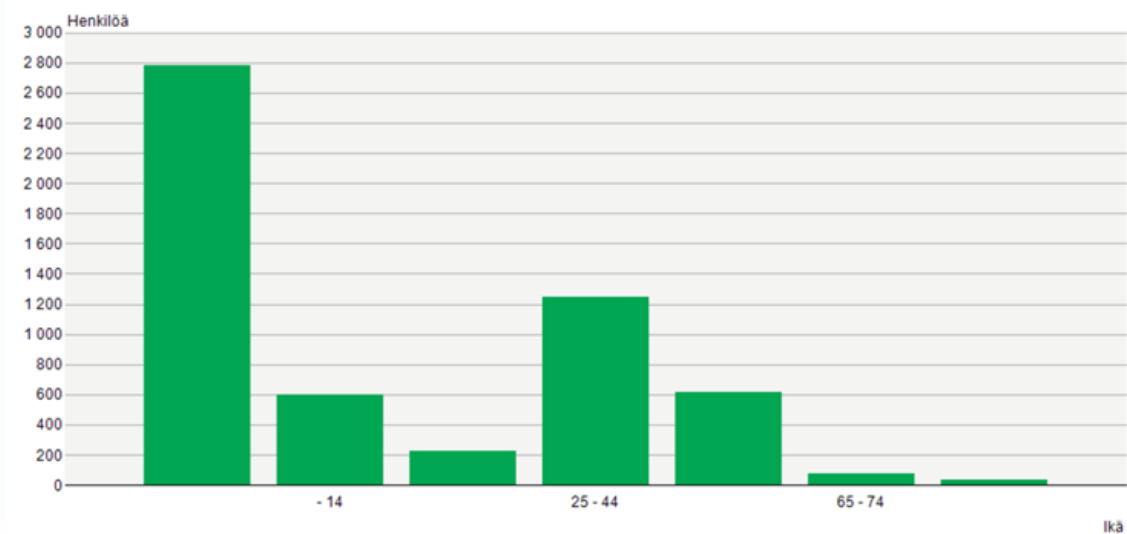
Ulkomaan kansalaisten määrä Tuusulassa on noussut vuodesta 2000 (290) lähes tuhannella seitsemällä sadalla hengellä kahdessakymmenessä vuodessa. 31.12.2021 Tuusulassa asui 1982 ulkomaan kansalaista.

Vieraskieliset Tuusulalaiset ikäryhmittäin vuosina 1990-2021

Kuva 2: Vieraskieliset Tuusulalaiset ikäryhmittäin vuosina 1990-2021 (Lähde TEM 30.9.2022, Kototietokanta)

Vieraskieliset Tuusulalaiset ikäryhmittäin 2021

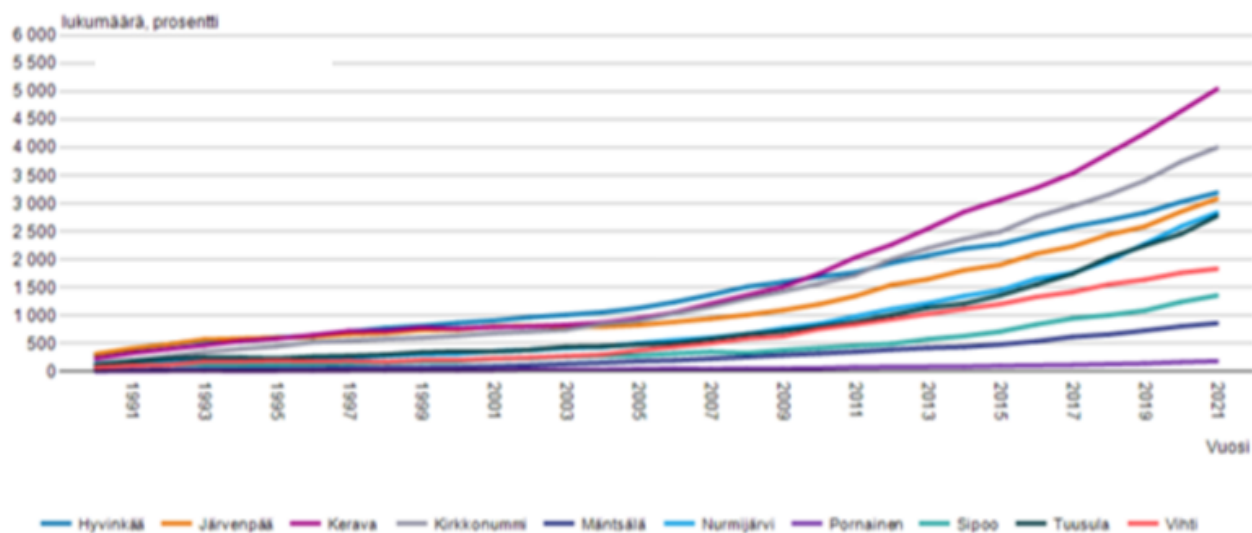

Kuva 3: Vieraskieliset Tuusulalaiset ikäryhmittäin 2021 (Lähde TEM 30.9.2022, Kototietokanta)

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

Vieraskielinen väestö Kuuma kunnissa 1990-2021 (31.12.2021)

Kuva 4: Vieraskielinen väestö Kuuma kunnissa 1990-2021 (Lähde Tilastokeskus 31.12.2021)

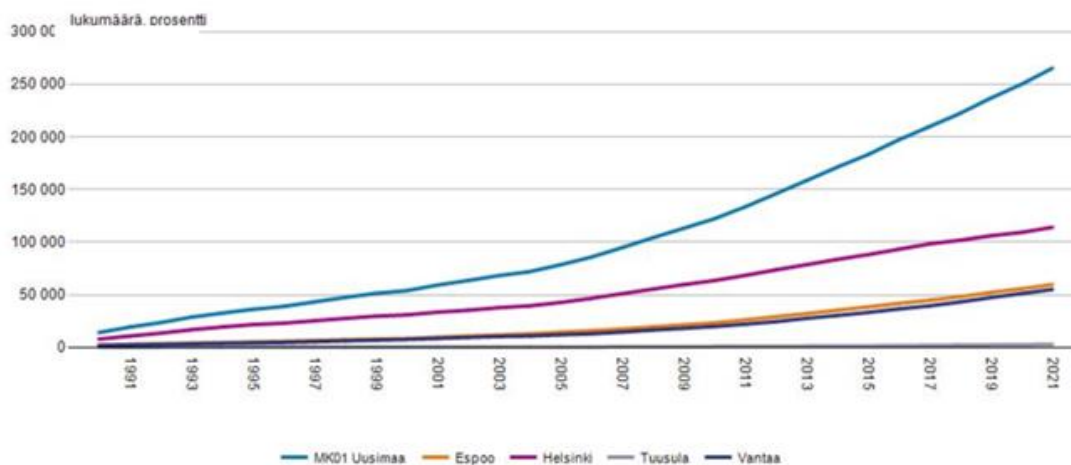
Naapurikunnissa asui 31.12.2021 vieraskielistä väestöä eniten Keravalla (5043 henkilöä), Hyvinkäällä (3192 henkilöä) ja Järvenpäässä (3084 henkilöä). Tuusulassa vieraskielistä väestöä on 2776 henkilöä ja Nurmijärvellä hieman enemmän, 2839 henkilöä. Vähiten vieraskielisiä asui naapurikunnista Mäntsälässä (864) sekä Pornaisissa (187).

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

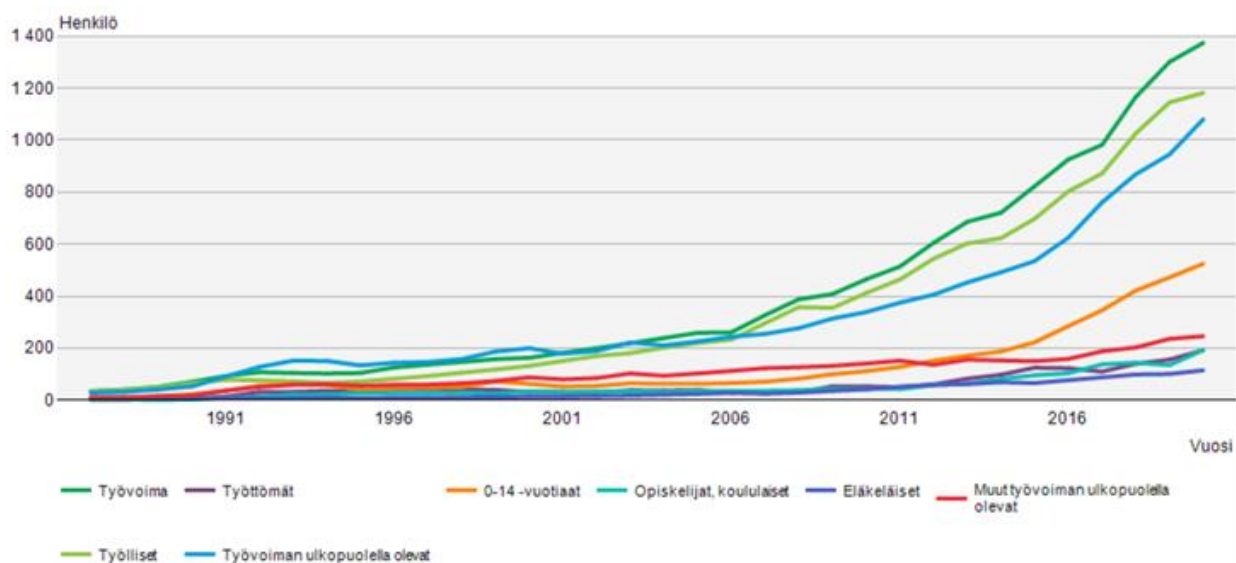

Vieraskielisen määrän kehitys vuosina 1991-2021

Kuva 5: Vieraskielisen määrän kehitys vuosina 1991-2021 Uusimaalla, Espoossa, Helsingissä, Tuusulassa ja Vantaalla verrannollisesti. (Lähde Tilastokeskus 31.12.2021)

Vieraskielinen väestö pääasiallisen toiminnan mukaan Tuusulassa 1987-2020.

Kuva 6: Vieraskielinen väestö pääasiallisen toiminnan mukaan Tuusulassa 1987-2020 (Lähde TEM 22.3.2022, Kototietokanta)

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

4. Kotouttamistyön valtakunnalliset linjaukset

Kuva 7: Kotouttamiskentän kerrosmalli (Lähde Etelä-kymenlaakson kotouttamisohjelma 2013-2018)

Valtakunnallisella tasolla kotoutumista ohjaavat lait ja ohjeistukset:

- ✚ Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010
- ✚ Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- ✚ Ulkomaalaislaki ja Suomen solmimat kansainväliset sopimukset säätelevät ulkomaalaisten maahantuloa, oleskelu- ja työluvan myöntämistä sekä maasta lähtöä. Tärkeimmät Suomea sitovat sopimukset ovat YK:n vuoden 1951 pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus sekä ihmisoikeuksien julistus vuodelta 1948
- ✚ muut sovellettavat lait

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

- ✚ Valtion kotouttamisohjelman VALKON on korvannut Sanna Marinin hallituskaudella 2021 annettu selonteko kotoutumisen uudistamistarpeista, jonka keskeiset tavoitteet tulevalle kotouttamislainuudistukselle ovat:
  - ❖ Kotoutumisajan lyhentäminen merkittävästi siten, että kotoutumisaika määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi
  - ❖ Vakinaistetaan ja vahvistetaan kaikille maahanmuuttajille suunnattua ohjausta ja neuvontaa
  - ❖ Maahanmuuttajanaisten asemaa vahvistetaan ja pyritään nopeuttamaan heidän pääsyään työmarkkinoille
  - ❖ Järjestöjen ja vapaan sivistystyön roolia halutaan kasvattaa tulevaisuudessa kotouttamisen edistämiseksi
  - ❖ Kunnilla säilyy edelleen päävastuu kotouttamisen edistämisestä ja pakolaisten vastaanotosta
  - ❖ Kunnissa ei tarjota maahanmuuttajille sosiaalihuollon palveluita jatkossa, vaan maahanmuuttajat ohjataan tarvittaessa hyvinvointialueelle sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin

5. Tuusulan kunnan maahanmuuttotyön keskeiset tehtävät ja tavoitteet

Tulevan toimintakauden aikana valmistaudutaan 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislain uudistukseen kehittämällä toimintamalleja nopeampaan kotoutumiseen. Kotoutumista tuetaan nykyisin 3 tai 4 vuoden aikana seuraavilla toimenpiteillä: lähineuvonta- ja ohjaus, alkukartoitukset työvoiman ulkopuolella oleville asiakkaille sekä ohjaaminen suomen kielen opintoihin. Alkuvaiheen lähiohjaus porrastetaan asiakkaan tuen tarpeen mukaisesti niin, että päätavoitteena on koko ajan asiakkaan tietojen ja taitojen vahvistaminen sekä asioiden itsenäinen hoitaminen.

Mielekkäiden koulutus- ja työllistymispolkujen löytäminen uusille tulijoille. Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalveluissa on työvalmentaja, jonka työnkuvana on erityisesti löytää asiakkaille soveltuvat koulutus- ja työpaikat.

Maahanmuuttajat yhdenvertaisina kuntalaisina: yhteistyö paikallisten järjestöjen, yhdistysten sekä kunnan osallisuustiimin kanssa tulee korostumaan tulevalla toimintakaudella. Myös jokaisen maahanmuuttajan tulee voida tuntea itsensä osaksi paikallisyhteisöä.

Tuetaan vuorovaikutuksen, osallisuuden ja hyvien suhteiden lisääntymistä kantaväestön ja ulkomaalaistaustaisten asukkaiden kesken. Tavoitteeseen pyritään lisäämällä kohtaamisia kuntalaisten kesken. Lisäksi maahanmuuttajapalveluissa on valmius reagoida nopeallakin aikataululla mahdollisiin ongelmatilanteisiin.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

6. Kunnan maahanmuuttajapalveluiden tarjoama ohjaus ja neuvonta

Kunnan on lakisääteisesti huolehdittava osaltaan maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksesta, neuvonnasta ja tiedottamisen toteutumisesta sekä perustiedon antamisesta suomalaisesta yhteiskunnasta (1386/2010).

6.1 Kansainvälisen suojelun kautta tulleet asiakkaat

Tuusulan kunnan maahanmuuttajapalvelut antaa ohjausta ja neuvontaa kansainvälistä suojelua saaville eli pakolaisille kotouttamisajan puitteissa (4 vuotta kiintiöpakolaiset sekä 3 vuotta muut kansainvälisen suojelua nauttivat henkilöt). Kotoutumisajalla olevien pakolaisille neuvontaa ja ohjausta tarjoaa kotouttamisohjaaja, pakolaisohjaaja sekä myös maahanmuuttokoordinaattori. Ohjelmakauden aikana pidetään kiinni nykyisestä voimassa olevasta sopimuksesta Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa ottamalla vastaan 15-20 kansainvälistä suojelua saavaa henkilöä vuosittain.

Tulevana vuonna 2023 varaudutaan myös ukrainalaisten pakolaisten siirtymiseen maahanmuuttajapalveluiden asiakkaiksi, mikäli henkilö on halukas saamaan kotikuntaoikeuden. Kyseessä on täysin uusi asiakasryhmä, joten kunnan maahanmuuttaja-palveluissa varaudutaan jo uuden toimintamallin luomiseen ukrainalaispakolaisten osalta. Kunta on auttanut tilapäisen suojelun saaneita ukrainalaisia tarjoamalla lapsille koulu- ja varhaiskasvatuspaikat, tarjoamalla kotimajoittajille ja ukrainalaisille neuvontaa sekä käynnistämällä ruoka-avun kerran viikossa vapaaehtoisverkoston voimin. Suurin osa tilapäistä suojelua saavista ukrainalaisista kuuluu kuitenkin vielä vastaanottopalveluiden piiriin, joita alueella tuottaa Kotokunta Oy.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

6.2 Muiden maahanmuuttajien ohjaus ja neuvontapalvelut/ MASPA-HANKE

Tuusulaan muutetaan myös muiden syiden kuin pakolaisuuden takia. Korona-aikana muuttoliikettä on tullut pääkaupunkiseudulta ja eri puolilta maailmaa. Myös osa työn tai perhesyiden vuoksi kuntaan muuttaneet maahanmuuttajista tarvitsee ohjausta ja neuvontaa.

Maahanmuuttajien palveluneuvonnan kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat maahanmuuttajat, mm. työn tai perhesyiden vuoksi tulleet. Palveluneuvontaa toteutetaan naapurikuntien kanssa yhteisessä MASPA-hankkeessa. Mukana hankkeessa ovat Keski-Uudenmaan kunnista Järvenpää, Hyvinkää, Nurmijärvi ja Tuusula. Rahoitus toimintaan tulee Työ- ja Elinkeinoministeriöltä tällä hetkellä vuodeksi kerrallaan. Nykyinen hankerahoitus on saatu 31.8.2023 asti. Hankkeessa työskentelee kiertävä, jalkautuva työntekijä, jonka palvelukielinä ovat suomi, englanti ja kikuju. Myös eri alojen ammattilaisille tarjotaan maahanmuuttoasioihin liittyvää neuvontaa ja konsultaatiota.

Tuusulassa palveluneuvonta toimii maanantaisin klo 12 -16 vuoroviikoin Hyrylässä (parittomat viikot) ja Jokelassa (parilliset viikot). Hyrylässä palveluneuvonta toimii maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelujen tiloissa (Kievarinkaari 4, 04300 Tuusula) ja Jokelassa Jokelan kirjaston tiloissa (Keskustie 2, 04500 Jokela).

Lisätietoa hankkeesta löytyy osoitteesta <https://www.maspa.fi/>

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

6.3 Maahanmuuttajapalveluiden henkilöstö resurssit syksy 2022

Kuva 8: Kunnan maahanmuuttajapalveluiden henkilöstöresurssit syksy 2022

Maahanmuuttajapalvelut koostuvat kunnan henkilöistä. Kunnan henkilöstöresurssit maahanmuuttajapalveluissa ovat 3,5 henkilöä. Maahanmuuttajapalveluissa työskentelee ajoittain myös määräaikaisessa työsuhteessa olevia henkilöitä. Lisäksi Keusote-kuntayhtymässä maahanmuutonpalveluissa työskentelee 1,5 henkilöä; 1 vakituinen, kokoaikainen maahanmuuton sosiaaliohjaaja sekä 1 jaetun työnkuvan maahanmuuton sosiaalityöntekijä.

6.3.1 Henkilöstön koulutus

Tulevalla toimintakaudella kunnan peruspalvelujen henkilöstöä tullaan kouluttamaan 2023-2025 sekä Tuusulan kunnan omana toimintana, että yhteistyössä alueellisen MASPA-hankkeen kanssa. Tarve maahanmuuttoon liittyvään koulutukseen on muuttunut enemmän maahanmuuttoon liittyvien erityiskysymysten suuntaan (kuten esim. Traumakoulutus). Kuitenkin kuntien peruspalveluissa on tarvetta edelleen mm. tulkkausasioihin liittyville infoille sekä tarvetta konsultoida kuntien maahanmuuttajapalveluita maahanmuuttobyrokraatiaan liittyvissä asioissa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Henkilöstöllä on riittävä osaaminen monikulttuurisuusasioissa.	Henkilöstön koulutuksissa huomioidaan maahanmuuttajatyöhön liittyvät erityiskysymykset	Maahanmuuttajapalvelut MASPA-hanke Henkilöstöpalvelut
Luodaan toimintaedellytyksiä ja valmiuksia kohdata maahanmuuttajia erilaisissa palvelutilanteissa.	Kotouttamistyöhön liittyvä koulutus liitetään osaksi työntekijöiden perehdytystä työyhteisöissä.	Kaikki toimialueet Henkilöstöpalvelut
	Järjestetään koulutuksia palvelutilanteissa toimivalle henkilöstölle, jossa huomioidaan maahanmuuttajataustaisten ihmisten kohtaaminen asiakaspalvelutilanteissa	Maahanmuuttajapalvelut
	Jatkuvat tulkki-infot kunnan henkilöstölle 3-4 kertaa vuodessa	MASPA-hanke kuntien työntekijöiden konsultoivana tahona

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

6.4 Hyvät työkäytännöt maahanmuuttajapalveluissa

Asiakaspäivystykset asiakkaan tarpeen mukaisesti: jalkaudutaan asiakkaiden pariin ja varmistetaan, että viranomaisasiat tulevat hoidetuiksi

Laaja-alainen verkostotyö: maahanmuuttotiimi tekee laajasti yhteistyötä kunnan eri toimialojen, eri järjestöjen ja paikallisyhteisön kanssa joustavasti ja aktiivisesti.

Nopea ja joustava reagoititapa: erityisesti pakolaisten alkuvaiheen kotouttamiseen panostetaan, jotta varmistetaan hyvä arjen sujuminen

Kotikäynnit erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden luona: maahanmuuttopalveluihin on palkattu kevästä 2023 alkaen osa-aikainen, määräaikainen erityisohjaaja, joka keskittyy erityistä tukea tarvitseviin perheisiin.

Kykyviisari-asiakkaan elämänhallinnan tukena: maahanmuuttopalvelut on ottanut käyttöön loppuvuodesta 2022 Kykyviisarin, jolla seurataan asiakkaan elämänhallintaa 2 kertaa vuodessa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Tuusulassa asuva maahanmuuttaja saa riittävästi tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja uudesta kotikunnastaan	Eryistä tukea tarvitsevien kohdalla kotikäynnit	Maahanmuuttajapalvelut
	Pakolaisten viranomaisasioiden varmistaminen ja viranomaispostin läpikäynti	Kaikki kotoutumiseen osallistuvat toimialueet
	Neuvonta ja ohjaus kaikille sitä tarvitseville maahanmuuttajille	MASPA-hanke yhteistyössä naapurikuntien kanssa
Kotoutumisen nopeuttaminen	Tuen porrastaminen asiakkaan tarpeen mukaisesti	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut
	Kykyviisari asiakkaan elämänhallinnan mittarina	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut
	Asiakastyössä vahvistavat ja voimaannuttavat työmenetelmät	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut
Maahanmuuttajien työllistyminen	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalveluihin on palkattu työvalmentaja	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut yhteistyössä alueen oppilaitosten ja yritysten kanssa
Maahanmuuttajat yhdenvertaisina kuntalaisina	Yhteistyö kunnan osallisuustiimin sekä alueen yhdistystoimijoiden kanssa	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut, alueen yhdistykset, järjestöt ja seurakunta
Hyvien väestösuhteiden edistäminen	Yhteiset kohtaamisareenat kuntalaisten kesken	
	Nopea ja joustava reagoititapa maahanmuuttajapalveluissa	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut, kunnan osallisuustiimi, kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

6.5 Pakolaisten vastaanotto Tuusulan kunnassa

Kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden eli pakolaisten vastaanotto käynnistyi Tuusulassa syyskuussa 2016 uudelleen pitkän tauon jälkeen. Kunta on vastaanottanut edellisen kerran pakolaisia vuonna 1991 (10 henkeä) ja vuonna 1992 (21 henkeä).

Pohjana pakolaisten vastaanotolle on kunnanvaltuuston 13.6.2016 tekemä päätös. Tällöin päätettiin, että vuosina 2016 -2017 otetaan vastaan yhteensä 91 kansainvälisen suojelun saanutta henkilöä. Kunnanvaltuusto päätti 13.11.2017 pidetyssä kokouksessa, että Tuusula solmii toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen 1.1.2018 alkaen Uudenmaan ELY -keskuksen kanssa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta. Vuosittaiseksi vastaanotettavien määräksi päätettiin tuolloin 15 -20 henkeä. Valtuuston toiveena oli, että vastaanotto kohdentuu ensisijaisesti kiintiöpakolaisiin ja erityisesti lapsiperheisiin. Tässä tavoitteessa on onnistuttu hyvin, koska vuosien 2016 -2022 aikana Tuusula on ottanut vastaan pääsääntöisesti kiintiöpakolaisia ja lapsiperheitä yleisesti. Muut Tuusulaan tulleet pakolaiset ovat myönteisen oleskeluluvan saaneita henkilöitä, jotka ovat muuttaneet kuntaan vastaanottokeskuksista ympäri Suomea. Ns. itsenäisiä muuttajia eli omatoimisesti asunnon löytäneitä on tullut Tuusulaan vain noin 25 henkeä vuodesta 2016 alkaen. Kansainvälistä suojelua saaneet henkilöt ovat sijoittuneet Tuusulaan kolmeen kuntakeskukseen: Jokelaan, Hyrylään ja Kellokoskelle. Kunta saa valtiolta laskennallisia korvauksia kansainvälistä suojelua saavia henkilöistä, joiden avulla se voi palkata kotouttamistyöhön riittävät henkilöresurssit.

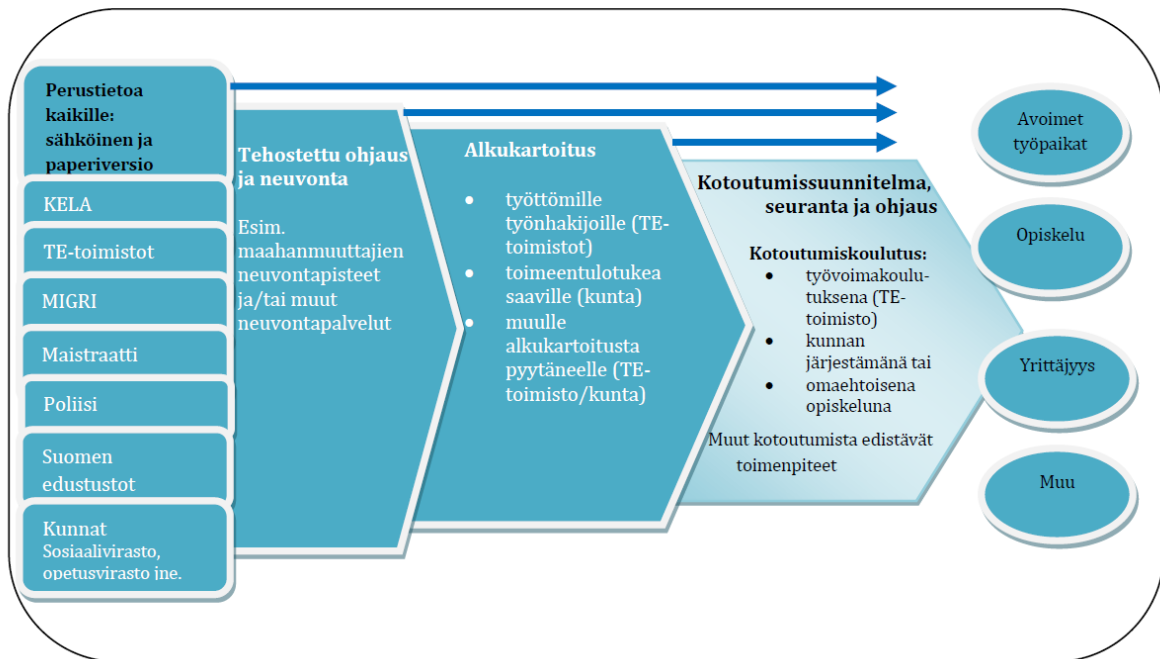
Tuusulassa on kehittynyt vuosien varrella vankka osaaminen pakolaisten vastaanotosta ja kunnalla on hyvä valmius reagoida myös odottamattomiin kansainvälisiin pakolaiskriiseihin. Tästä hyvänä esimerkkinä Ukrainan sota keväällä 2022, jolloin kunnan maahanmuuttajapalveluiden johdolla varauduttiin kunnan eri toimialojen kanssa hätämajoitukseen sekä kunta tarjosi kuntamallin kautta muutamia asuntoja ukrainalaispakolaisten käyttöön kesällä 2022.

Nykyisin työmuoto toimii kunnan yhteisten palveluiden toimialueella ja maahanmuutto- ja työllisyyspalvelut yhdistettiin lokakuussa 2018 samaan kokonaisuuteen. Tulevalla toimintakaudella 2023-2025 maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut sekä nuorten aikuisten Ohjaamopalvelut tulevat toimimaan yhteisenä kohdennetun asiakastyön tiiminä kunnassa.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

YKSILÖLLISET KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT PALVELUT

Kuva 9: Yksilölliset kotoutumista edistävät palvelut (TEM, Kotouttaminen).

6.6 Pakolaisten kotoutumista edistävät toimenpiteet

Alkukartoitus ja kotouttamissuunnitelma:

Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muita kotoutumisvalmiuksia sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden tarpeita, kuten elämäntilannetta ja siitä johtuvia palvelutarpeita. Alkukartoituksen pohjalta laaditaan tarvittaessa kotoutumissuunnitelma, joka laaditaan pääsääntöisesti yhteistyössä maahanmuuttajan, sosiaalitoimen edustajan ja TE-toimiston asiantuntijan kanssa.

TE-toimisto vastaa työnhakijoiksi ilmoittautuneiden alkukartoituksesta, kunnan vastuulla on työvoiman ulkopuolella olevien alkukartoitus (opiskelijat, kotona lapsiaan hoitavat vanhemmat ja eläkeläiset). Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistävät alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus.

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan ja hänen perheensä

- ✚ luku- ja kirjoitusvalmiudet
- ✚ kielitaidot
- ✚ opiskelunvalmiudet ja -edellytykset
- ✚ aikaisempi koulutus ja työkokemus
- ✚ pätevyys jollakin erityisalalla ja muut vahvuudet
- ✚ omat toiveet työn ja koulutuksen suhteen
- ✚ elämäntilanne, terveydentila ja niiden mukaiset palvelutarpeet

Muut kotoutumista edistävät tekijät:

Onnistunut kotoutuminen vaatii saumatonta yhteistyötä kaikilta kunnan eri toimialoilta. Maahanmuuttokoordinaattori tiedottaa uusien perheiden saapumisesta kunnan eri toimialueita: keskeisimpänä asuntopalvelut, lapsiperheiden kohdalla varhaiskasvatuksen ja koulun henkilöstö sekä pakolaisten alkutarkastuksiin liittyen nykyistä Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymää, tulevaa hyvinvointialuetta. Useimmat pakolaiset tarvitsevat alkuvaiheessa tiivistä lähiohjausta.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Pakolaisten kuntaan tulo tapahtuu hallitusti ja suunnitelmallisesti.	Kunta varautuu vastaanottamaan pakolaisia valtuuston päätöksen mukaisesti	Kunnan eri toimialueet
Pakolaisille voidaan osoittaa tarpeenmukainen asunto	Selvitetään yhteistyömahdollisuudet lähikuntien ja yksityisten tahojen kanssa	Tuusulan kunnan kiinteistöt Kotokunta Oy ukrainalaisten tilapäistä suojelua saavien osalta
Pakolainen saa riittävästi tietoa ja opastusta kotoutumisen alkuvaiheessa	Alkuvaiheen lähiohjaus, kotikäynnit, viranomaisasioinnit, suomalaiseen palvelujärjestelmään tutustuminen	Maahanmuuttajapalvelut Kolmas sektori/vapaaehtoistyö
Tarvittavien asuntojen järjestäminen kunnan vastaanottamille pakolaisille.	Valtion tukeman vuokra-asuntokannan lisääminen / asuntotuotanto ja tontinluovutusohjelma	Tuusulan kunnan Kiinteistöt Oy
	Käytetään tarvittaessa asuntojen välivuokrausta	Tuusulan kunnan Kiinteistöt Oy
	Aktiivinen toiminta yksityisten vuokranantajien sekä yleishyödyllisten vuokranantajatahojen kanssa	Tuusulan kunnan Kiinteistöt Oy
Pakolaisten fyysinen ja psyykinen hyvinvointi	Pakolaisten alkutarkastus terveydenhuollossa	Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

7. Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen

Varhaiskasvatukseen osallistuvia lapsia on syksyllä 2022 n. 2000. Näistä lapsista kunnallisten palveluiden piirissä on n.1500 ja yksityisten palveluntuottajien asiakkaina n. 500. Monikielisten perheiden osuus kokonaisuudesta on n. 200 lasta. Osalla lapsista toisen huoltajan äidinkieli on suomi. Lapset sijoittuvat melko tasaisesti kaikkiin yksiköihin.

Neuvola ja maahanmuuttajapalvelut tekevät hyvää yhteistyötä ja asiakasohjausta varhaiskasvatukseen ja antavat tarvittaessa sekä konsultaatiota että tiedottavat myös asiakkaiden yksilöllisistä tarpeista. Tiivistä yhteistyötä tehdään myös varhaiskasvatuksen palveluohjauksen kanssa lasten sijoittumisesta varhaiskasvatukseen.

Maahanmuuttajaperheitä ohjataan hakemaan varhaiskasvatuspaikkaa tai varhaiskasvatuksen kerhopaikkaa lapsen suomen kielen taidon kehittämiseksi ja suomalaiseen kulttuuriin tutustumiseksi. Jo alle kolmevuotiaat ohjataan palveluiden pariin, joko varhaiskasvatukseen tai avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden piiriin, Perhetupiin, yhdessä huoltajan kanssa. Kaksivuotiaat lapset voivat aloittaa avoimen varhaiskasvatuksen kerhoissa ja siirtyä sitä kautta varhaiskasvatuksen piiriin. Näillä toimenpiteillä halutaan tukea jo pienestä pitäen lapsen kielitaidon kehittymistä -olemalla osana uudessa kieliympäristössä.

Tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja on mukana, kun maahanmuuttajalapselle suunnitellaan paikkaa varhaiskasvatuksessa. Aloitusvaiheessa yli kolmevuotiaalle lapselle resursoidaan tukea ryhmäkokoja pienentämällä kuudeksi kuukaudeksi mahdollisuuksien mukaan. Tänä aikana laaditaan henkilökohtainen Suomi toisena kielenä -opetussuunnitelma (S2-suunnitelma). Suomi toisena kielenä -opetuksesta vastaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja, tukena kieli- ja kulttuuriopettaja (S2-opettaja). Opetusta annetaan lapsiryhmässä ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä kieli- ja kulttuuriopettaja tukevat henkilöstöä tarpeen mukaan.

Hyvät työkäytännöt:

- ✚ Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa kasvattajan ja huoltajien lisäksi paikalla on hyvä olla tulkki esim. kaksi aamupäivää. Kasvattajan tehtävänä on kertoa päivän kulusta ja suomalaisesta varhaiskasvatuksesta ja sen periaatteista tulkin avustuksella. Tärkeää on kertoa varhaiskasvatussuunnitelmasta, johon toimintamme perustuu. Voidaan hyödyntää myös Varhaiskasvatuksen kuvasanasto -kirjasta ja katsoa video varhaiskasvatuksen aloittamisesta
- ✚ Perheelle viestitään lapsen arjesta varhaiskasvatuksessa eri tavoin, esimerkiksi kuvitettu reissuvihko kodin ja varhaiskasvatuksen välillä, muilla kuvilla ja videoilla. On myös hyvä huomioida muut erilaiset viestintätavat (pikatuokkaus, käännökset, selkeä suomi)
- ✚ Tuusulan kolmessa eri kuntakeskuksessa on Perhetuvat, jotka toimivat avoimina, matalan kynnyksen kohtaamispaikkoina kaikille perheille. Perhetupien yhteydessä voi myös olla vapaaehtoisten vetämiä suomen kielen kerhoja kotiäideille

8. Perusopetusikäisten kotoutumisen tukeminen

Tuusulassa on syyslukukaudesta 2020 alkaen 1.luokan oppilaat menneet inklusiivisesti omaan lähikouluunsa valmistavan opetuksen statuksella ja 2.-9. luokkalaisten ikäiset ovat aloittaneet koulun kunnan valmistavilla luokilla silloin kun suomen kielen taito on vähäinen tai riittämätön perusopetukseen osallistumiseen. Tavoitteena on oppilaan siirtyminen yleisopetukseen lähikouluunsa, kun suomen kielen taito on riittävä tai oppilas on osallistunut 9 kk valmistavaan opetukseen. Opetushallituksen suosittama valmistavan opetuksen luokan ryhmäkoko on n. 10 oppilasta.

Valmistavalle luokalle tulevat oppilaat tulevat hyvin erilaisista taustoista. Osalla lapsista on paljon kokemusta koulusta omasta lähtömaastaan ja toisilta koulutausta puuttuu kokonaan. Valmistavan opetuksen tavoitteena on oppia puhumaan, ymmärtämään, lukemaan ja kirjoittamaan suomea saavuttaen kehittyvä alkeiskielitaito. Kaikki opetus valmistavassa luokassa on suomen kielen opetusta, jossa painottuu **kielitietoisuus**. Valmistavia luokkia Tuusulassa on 6 kpl. Valmistavat luokat sijoittuvat kaikkiin kuntakeskuksiin; Hyrylä, Kellokoski sekä Jokela. Oppilaita valmistavilla luokilla on noin 70.

Soveltuvien osin käydään läpi opetussuunnitelman luokkatasoisia sisältöjä muissa oppiaineissa. Lapsen taustasta ja tieto/taitotasosta riippuen opetussisällöt vaihtelevat lasten välillä hyvin paljon. Valmistavan opetuksen luokkia perustetaan tarpeen mukaan lukuvuosittain ala- ja yläkoulukäisille omina ryhminä huomioiden mahdollisuuksien mukaan asuinalueen (Hyrylä, Jokela ja Kellokoski). Tarvittaessa oppilaalle järjestetään koulukuljetus.

Jokaiselle valmistavan luokan oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma yhdessä vanhempien kanssa. Opinto-ohjelmassa kartoitetaan lapsen aiemmat tiedot ja taidot, sekä määritellään sisältöjä ja tavoitteita valmistavalle opetukselle. Alkukartoitus ja tutustuminen lapseen on erittäin tärkeää, jotta hän saa itselleen sopivan tasoista opetusta.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja heidän perheidensä perehdyttäminen ja opastus suomalaisen koulujärjestelmän erilaisiin vaihtoehtoihin on ensiarvoisen tärkeää. Sekä oppilaiden että huoltajien on tärkeä saada tietoa siitä, mitä seurauksia eri opintojen valinnoilla ja ratkaisuilla on jatko-opintoja ajatellen. Tämä koskee erityisesti perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen muuttaneita oppilaita. Oppilashuollon palvelut on tarkoitettu myös valmistavan opetuksen oppilaille.

Kaikessa opetuksessa huomioidaan, että oppilas ei osaa vielä suomea paljon. Opetus on toiminnallista ja kuvin tuettua. Lisäksi valmistavan luokan oppilaat opiskelevat alusta asti yleisopetuksen ryhmiin integroituen esim. taito- ja taideaineita. On keskeistä ymmärtää, että valmistava opetus ei tee oppilaasta valmista perusopetukseen, vaan antaa valmiuksia perusopetusta varten.

Valmistavan opetuksen järjestämisessä voidaan vaihtoehtona käyttää niin sanottua inklusiivista valmistavaa opetusta, jossa oppilas on lähikoulussa tai esiopetuksessa päiväkodissa valmistavan oppilaan statuksella. Oppilas suorittaa opintoja valmistavan opetussuunnitelman mukaisesti henkilökohtaisen opinto-ohjelman mukaan tällöin S2-opettamisesta vastaa oppilaan oma opettaja tai koulun erityisopettaja tai muuten S2-opetukseen erikoistunut opettaja.

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

Vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen tai hänen kotonaan puhuman muun kielen opetukseen, saamen ja romanikielen opetukseen sekä ulkomailta hankitun kielitaidon ylläpitämiseksi voidaan järjestää oman äidinkielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetusryhmän muodostamiseksi täytyy olla vähintään 8 oppilasta lukuvuoden alussa. Lukuvuonna 2022-2023 oman äidinkielen opetusta on Tuusulassa tarjolla viidessä kielessä viro, venäjä, arabia, saksa ja englanti. Ryhmiä perustetaan vuosittain niissä kielissä, joissa ilmoittautuneita on vaaditut 8 oppilasta. Ilmoittautuminen tapahtuu sähköisesti Wilmassa tai paperisella lomakkeella.

Valmistavan opetuksen jälkeen annettava tuki

Kun valmistavan luokan oppilas siirtyy perusopetusryhmään, hän tarvitsee usein enemmän tukea. Syitä tähän voivat olla oppilaan kielitaitotaso, haasteet itsenäisessä työskentelyotteessa tai opiskelutekniikoissa sekä luokkatilanteen sosiaaliset haasteet. Varsinkin reaaliaineet (esim. biologia, historia) ovat todennäköisesti aluksi vaikeita vaativan oppiainekohtaisen sanaston vuoksi. Oppilaille voidaan aloittaa tarvittaessa tehostettu tuki, jolloin hänelle laaditaan oma oppimissuunnitelma.

Valmistavalta luokalta perusopetukseen siirtyvän oppilaan asioissa tulisi järjestää **siirtopalaveri**, jossa oppilaan, huoltajien ja tulevan luokanvalvojan lisäksi olisi mukana koulun oppilashuoltohenkilökuntaa tai muita oppilaiden tukemiseen osallistuvia opettajia tai ohjaajia. Palaverissa olisi hyvä sopia opintojen etenemiseen liittyvistä **vastuualueista ja -henkilöistä**. Oppilasta voidaan tukea koulussa monin eri tavoin. Tuntitilanteessa auttavat opettajan **kielitietoinen ote** opettamiseen, opetuksen eriyttäminen ja esim. keskeisten opettavien sisältöjen painottaminen. Lisätukea voi antaa koulunkäynninohjaaja, resurssiopettaja tai erityisopettaja tai sitä on mahdollista saada esim. tukiopetuksessa tai läksykerhossa. Oppilas voi joskus myös siirtyä opiskelemaan haastavia sisältöjä valmistavaan luokkaan, jos koululla sellainen on ja se tilanteeseen sopii.

Suomi toisena kielenä (S2-opetus)

Tavallisesti valmistavan opetuksen jälkeen nuori opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, koska hänen suomen kielen taitonsa ei ole riittävä. Opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävänä on tukea oppilaan suomen kielen kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä taitotasoaan. Oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

Hyvät käytännöt:

- ✚ **Iltapäiväkerho: 1-4. luokkalaiset** valmistavan luokan oppilaat on hyvä ohjata koulusta iltapäiväkerhotoimintaan. Iltapäiväkerho tukee integraatiota ja kielen oppimista monipuolisesti ja tehokkaasti.
- ✚ **Positiivinen palaute**, aito kiinnostus ja motivoituneet opettajat
- ✚ Tärkeää **huomioida viestinnässä** koteihin perheiden monikielisyys, huolehdittava siitä, ettei tärkeät viestit jää ymmärtämättä (pikatulkkauspalvelut käytettävissä)
- ✚ Tärkeää innostaa osallistumaan koulujen **kerhotoimintaan**, osallistuminen vahvistaa kielitaitoa vapaissa tilanteissa ja auttaa ystävyys-suhteiden luomisessa

Perusopetuksen jälkeen

Yläkouluikäisenä Suomeen saapunut maahanmuuttajanuori ei ehkä ehdi saavuttaa sellaista suomen kielen taitotasoa tai eri aineiden aihekokonaisuuksien hallintaa, että peruskoulun päättötodistuksen saaminen oppivelvollisuusikänsä päättyessä olisi mahdollista. Jos peruskoulun oppimäärä jää kesken, koulu selvittää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa oppilaalle sopivimman jatko-opiskelupaikan.

Oppilas voi siirtyä aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opintoihin, jotka vastaavat oppivelvollisuusikäisten alakoulua eli luokkia -6 tai suoraan aikuisten perusopetuksen päättövaiheeseen, joka vastaa vuosiluokkia 7 - 9. Alkuvaiheen opinnot saattavat sopia esimerkiksi, jos oppilaalla on haasteita luku- tai kirjoitustaidossa tai hän ei ole lähtömaassaan käynyt koulua lainkaan tai vain muutaman vuoden. Aikuisten perusopetuksen tavoitteena on perusopetuksen päättötodistus ja siten sen suorittaminen antaa kelpoisuuden hakea lukiokoulutukseen tai ammatilliseen peruskoulutukseen.

Jos maahanmuuttajanuori saa päättötodistuksen yläkoulun päätteeksi, hän hakee jatko-opintoihin tavalliseen tapaan yhteishaussa. Vaihtoehtoja ammattikoululle tai lukiolle ovat esim. TUVA-opinnot.

Kasvatuksen tulosalueen yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet sisältäen sekä varhaiskasvatuksen että koulun toimijat.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Henkilöstön tietotaidon lisääminen	koulutukset, vertaistuki ja hyvien työkäytäntöjen levittäminen	kasvatuksen tulosalue
Suomi toisena kielenä (S2)-opetuksen järjestelyiden tehostaminen	koulutukset, uuden toimen perustaminen	kasvatuksen tulosalue
Huoltajien osallistaminen	Huoltajat saavat tulkin välityksellä tietoa suomalaisesta kasvatuksesta ja opetuksesta, Suomi toisena kielenä (S2-opas)	kasvatuksen tulosalue

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

9. Aikuisikäisten ja yli 16-vuotiaiden kotoutumisen tukeminen

Oppivelvollisuutta tulee suorittaa perusopetuksessa siihen asti, kunnes perusopetuksen oppimäärä on suoritettu, kuitenkin enintään lukuvuoden koulutyön päättymiseen asti sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta.

Uusi oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021, mutta oppivelvollisuuteen liittyvä hakeutumisvelvoite tuli voimaan heti vuoden 2021 alusta lukien. Velvoite hakeutua ja jatkaa toisen asteen koulutuksessa vaikuttaa käytännössä niihin nuoriin, jotka keväällä 2021 olivat perusopetuksen 9. luokalla (pääosin vuonna 2005 syntyneet). Tästä ikäluokasta alkaen oppivelvollisuuden laajentaminen koskee kaikkia peruskoulusta toiselle asteelle siirtyviä nuoria.

Kunnilla on oppivelvollisuuden suorittamista koskeva ohjaus- ja valvontavastuu. Oppivelvollisuuslain mukainen ilmoitus asuinkunnalle tehdään, jos kyseessä on oppivelvollinen eli alle 18-vuotias. Asuinkunta ei kuitenkaan osoita opiskelupaikkaa, jos henkilö täyttää 18 vuotta ennen opiskelupaikan osoittamiselle säädetyn kahden kuukauden määräajan päättymistä. Hakeutumiseen liittyvää ja muuta ohjausta asuinkunnalla on kuitenkin velvollisuus antaa siihen asti, kunnes oppivelvollinen täyttää 18 vuotta.

Oppivelvollisuuslain mukainen maksuttomuus jatkuu sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Myös 18 vuotta täyttänyt opiskelija voi tämän aikarajan sisällä vaihtaa opiskelupaikkaa ja maksuttomuus jatkuu myös näissä uusissa opinnoissa. Maksuttomuutta ei kuitenkaan missään tilanteessa sovelleta opintoihin, jotka on aloitettu sen kalenterivuoden päättymisen jälkeen, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Opiskelijalle maksuttomia ovat:

- ✚ opetus
- ✚ päivittäinen ruokailu
- ✚ opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit
- ✚ opetuksessa tarvittavat työvälineet, -asut ja -aineet
- ✚ lukion oppimäärän päätteeksi suoritettavan ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät 5 koetta sekä niiden osalta hylättyjen kokeiden uusiminen
- ✚ vähintään seitsemän kilometrin pituiset koulumatkat korvataan koulumatkatukilain mukaisesti
- ✚ joissakin erityistapauksissa myös majoitus- ja matkakustannukset (matka lähimpään oppilaitokseen yli 100 km).

Erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat henkilökohtaiset välineet, kuten soittimet ja urheiluvälineet, joita opiskelija käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä, jäisivät edelleen opiskelijan itsensä maksettaviksi (OVL 17 § 1 mom.).

Oppivelvollisuusiän ylittäneiden tuusulalaisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksesta vastaa Uudenmaan ELY-keskus, joka ostaa kotoutumiskoulutukset työvoimapolitiisena toimenpiteenä. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on saada maahanmuuttajalle sellaiset kielelliset ja yhteiskunnalliset valmiudet, joiden avulla maahanmuuttaja pystyy toimimaan työelämässä ja hakeutumaan opintoihin. Lisäksi Tuusulan kansalaisopistot tarjoavat vapaan sivistystyön oppilaitoksina aikuisille maahanmuuttajille kotoutumista edistävää suomen kielen koulutusta ja mahdollisuuden erilaiseen harrastustoimintaan. Ennen ammatillista peruskoulutusta maahanmuuttaja voi osallistua TUVA-koulutukseen. Koulutuksen laajuus on 38 viikkoa ja suoritus aika enintään yksi vuosi. Opiskelija voi osallistua TUVA-koulutukseen myös lyhyemmän ajanjakson omien tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisesti. Sitten hän voi siirtyä joustavasti lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. TUVA-koulutus sisältää kaikille yhteisen koulutuksen osan Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot. Lisäksi opiskelija valitsee vähintään kaksi valinnaista koulutuksen osaa. Yksilöllinen opintopolku suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa hänen tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisesti. Käytännössä valtaosa perusopetuksiä ylittäneistä Tuusulassa asuvista nuorista ovat sijoittuneet Keudaan ja STEP-opistoon Järvenpäähän, joko aikuisten perusopetukseen, suomen kielen alkeisopetukseen tai TUVA:lle.

Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös oppisopimuskoulutuksena. Oppivelvollisuuslain mukainen ohjaus- ja valvontavastuu on koulutuksen järjestäjällä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Suomen kielen taidon edistäminen	Suomea ulkomaalaisille 1 ja 2 -kurssit	Kasvatuksen tulosalue/Tuusulan opisto
Lisätään kansalaistaitoja ja vahvistetaan sosiaalisia verkostoja	Osallistuminen opintoihin, joissa suomen kielen taito ei välttämätön	Tuusulan opisto, 3. sektori
Nuorille maahanmuuttajille peruskoulun päättötodistus	Tiivistetään oppilaanohjauksen yhteistyötä lähialueen eri oppilaitosten kesken	Oppilaitokset sekä kunnan maahanmuuttajapalvelut
Tuetaan työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajien (kotiaidit, iäkkäät) yhteiskuntaan osallistumista järjestämällä suomen kielen opetusta ja muita kotouttamistoimia	Perhekeskuksissa tai seurakunnan tiloissa tapahtuva Luetaan Yhdessä-verkoston toiminta tukee kotona olevien kielen oppimista	Kasvatuksen tulosalue Maahanmuuttajapalvelut Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut
	Kirjaston tiloissa on mahdollista järjestää Pulinakerhoja	Luetaan Yhdessä-verkosto Tuusulan seurakunta SPR:n paikallisosastot

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

10. Maahanmuuttajien työllistymistä tukevat toimenpiteet

Maahanmuuttajien työllisyysaste on Suomessa heikompi kaikissa ikäryhmissä kantaväestöön verrattuna. Verrattaessa Tuusulaa koko maan tilanteeseen, on ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden tilanne selvästi parempi. Maahanmuuttajista jää suurempi osa ilman perusasteen jälkeistä koulutusta kuin koko väestössä keskimäärin, mikä entisestään vaikeuttaa heidän pääsyään työmarkkinoille.

Keski-Uudenmaan kunnissa aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta järjestetään Keravalla ja Hyvinkäällä sekä lisäksi lähikunnista Vantaan Tikkurilassa.

Kohdennetun työhönvalmennuksen lisäksi kunta tarjoaa:

- + kuntapaikan saaneiden asiakkaiden palkkaamiseen taloudellista sekä perehdytykseen liittyvää tukea työnantajalle.
- + Kotoutumiskoulutuksen loppuvaiheessa maahanmuuttajia tuetaan löytämään yhteistyössä työllisyysohjaajan ja pakolaisohjaajan kanssa sopiva jatkokoulutus- tai työllistymispolku.
- + Maahanmuuttaja-asiakkaille voidaan myöntää työllisyyspalveluiden palveluvalikoimassa olevia palveluja, kuten lyhytkoulutusmaksujen kustantaminen (esim. hygieniapassi, työturvallisuuskortti tai näihin verrattavissa oleva pätevyyskoulutus) sekä matkakulujen kattaminen (julkisilla kulkuneuvoilla) asiakkaille työkokeiluun osallistumisen ajaksi.
- + Kohdistetuilla tuilla voidaan vaikuttaa suoraan työllistymiskynnyksen madaltamiseen ja helpottaa esimerkiksi työkokeilupaikan vastaanottoa tiukassa taloudellisessa tilanteessa.

Keski-Uudenmaan kunnilla, työvoimahallinnolla ja Kelalla on yhteinen Työvoiman monialainen yhteispalvelu (TYP), jonka yhtenä painopisteenä on palvella maahanmuuttaja työnhakija-asiakkaita. Monialaisella verkostotyöllä saavutetaan tehokkaampaa palveluohjausta silloin kun asiakkaalla on havaittuja työllistymisen esteitä.

Toisena haasteena on kotoutumiskoulutuksen jälkeen opintoihin pääseminen. Oppilaitokset edellyttävät riittävää suomen kielen taitoa. Kuntien on tarkoituksenmukaista tehdä tiivistä yhteistyötä maahanmuuttajien opiskelemaan ohjauksen kanssa, jotta mahdollisimman moni aikuinen maahanmuuttaja ohjautuu tarpeisiinsa nähden sopivaan koulutukseen.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajilla on taustastaan riippumatta käytettävissään paikallinen, joustava ja asiantunteva palveluverkosto, joka tarjoaa mahdollisuuksia löytää yksilöllinen väylä työelämään	Kaikille kansainvälistä suojelua saaneille asiakkaille tarjotaan aktiivisesti työhönvalmennusta ja huolehditaan eteenpäin poluttamisesta ja kotoutumiskoulutuksen aikana.	Kunta, Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut TE-toimisto
	Muita työnhakijamaahanmuuttajia kontaktoidaan aktiivisesti ja tiedotetaan heitä tarjolla olevista palveluista.	Kunta, Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut TE-toimisto
Kunnassa asuvien maahanmuuttajien sujuva integroituminen suomalaiseen työelämään tekemisen ja käytännön kokemusten kautta	Kunnan tarjoama asiakasohjaus työelämään ja koulutukseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kotoutumista	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut
	Niiden työnantajien tukeminen, jotka palkkaavat tai tarjoavat harjoittelu/kokeilupaiikkoja kansainvälistä suojelua saavia maahanmuuttaja-asiakkaita, taloudellisesti sekä toiminnassa.	Maahanmuuttaja- ja työllisyyspalvelut

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

11. Kotouttamista tukevat kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tehtävänä on mahdollistaa maahanmuuttajien yhdenvertainen osallistuminen eri järjestöjen ja yhdistysten tarjoamiin harrastusmahdollisuuksiin sekä kunnan tarjoamiin omiin kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin. Käytännössä yhteistyö on toteutunut ideomalla osallistavaa toimintaa yhteistyössä maahanmuuttopalveluiden kanssa. Maahanmuuttajien toivomuksia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan palvelualueen toimintaperiaatteiden mukaisesti. Palvelualue tarjoaa maahanmuuttajille matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja ja jakaa tietoa kunnan alueella toimivista eri järjestöistä ja yhdistyksistä kotoutumusta tuetaan uusien tulijoiden arkisessa ympäristössä.

Hyvät työkäytännöt:

- ✚ Tuusulan kolmessa eri kuntakeskuksessa kirjastot ovat tarjonneet tilat ns. **Pulinakerhoille**, jossa suomea vasta opettelevat maahanmuuttajat ovat voineet harjoitella suomen puhumista yhdessä vapaaehtoisten kanssa.
- ✚ Paikallisten yhdistykset ovat olleet avoimia uusien tulijoiden rekrytoimisessa yhteistyössä maahanmuuttopalveluiden kanssa

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Mahdollistetaan maahanmuuttajien yhdenvertainen osallistuminen kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin	Jaetaan tietoa yhdistystoimijoista, aktiivinen yhteistyö maahanmuuttopalveluiden, paikallisyhdistysten sekä kulttuuri-vapaa-aikapalveluiden kanssa	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut Maahanmuuttajapalvelut
Kehitetään palveluita erilaisia ryhmiä ja heidän tarpeitaan paremmin vastaavaksi.	Painotetaan palveluissa avoimuutta ja tasavertaisuutta. Maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutusta tuetaan, kuten myös kantaväestön roolia kotouttamisessa	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

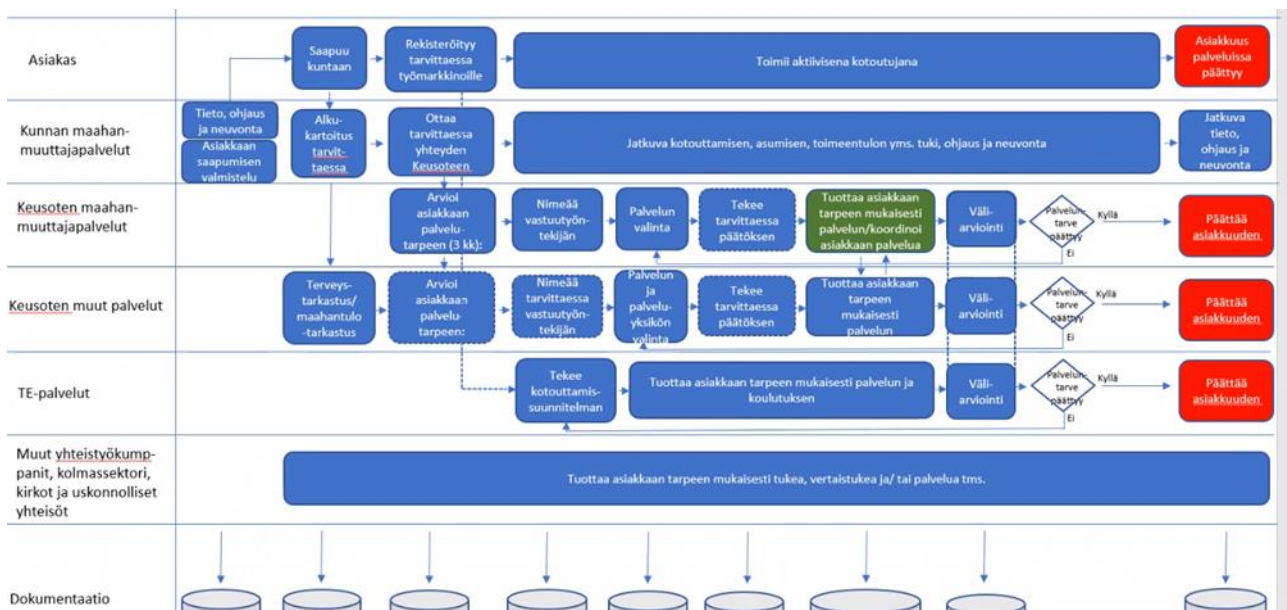
12. Kotouttamista edistävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä on vastannut Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystyöpalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta 1.1.2019 alkaen. Vuoden 2023 alusta lähtien kuntayhtymä muuttuu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueeksi.

Keusoten alueella kotouttamistyö on jaettu kuntakohtaisiin kotouttamispalveluihin ja Keusoten maahanmuuttajapalveluiden tarjoamaan sosiaalihuoltolain mukaiseen sosiaalityöhön ja -ohjaukseen. Yhteistyötä tehdään tiiviisti ja monialaisesti kotoutumisen edistämiseksi. Keusoten kunnat ovat sitoutuneet ottamaan alueelleen kiintiöpakolaisia (pois lukien Pornaisten kunta). Alueelle otetaan myös turvapaikanhakijataustaisia henkilöitä kuntapaikoille. Lisäksi alueelle muuttaa itsenäisesti henkilöitä, joilla on oikeus kotoutumispalveluihin. Keusoten sekä kuntien

maahanmuuttajapalveluiden tehtävänä on ohjauksen ja neuvonnan lisäksi varmistaa alkuvaiheessa maahanmuuttajataustaisten asukkaiden palveluihin pääsy ja tarvittavien palveluiden järjestäminen tai niihin ohjaaminen.

Keski-Uudenmaan maahanmuuttajien yhteinen asiointipalvelu MASPA on suunnattu Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien vieraskielisille asukkaille sekä toimijoille, jotka työskentelevät maahanmuuttajien kanssa. Lisäksi näissä kunnissa on maahanmuuttajatoimisto, missä palvelee alueen asukkaita.

Kuva 10: Keusote maahanmuuttajapalvelut: Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut/kotouttava sosiaalityö ja -ohjaus, Maahanmuuttajan prosessi

Keusoten maahanmuuttajapalveluissa on meneillään yhteistyössä Keusoten viestintäpalveluiden kanssa vieraskieliselle väestölle viestintäsuunnitelman laatiminen. Koronapandemian ja Ukrainan kriisin myötä on tarkennettu viestintää. Tavoitteena on mm., että keskeiset palvelut ovat tulevaisuudessa helpommin löydettävissä eri kieliversioina Keusoten nettisivuilta.

Keusoten alueella yhteistyötä tehdään kuntien maahanmuuttajapalveluiden ja Keusoten lisäksi kolmannen sektorin sekä seurakuntien kanssa. Järvenpäässä ja Nurmijärvellä on oma kumppanuusverkosto, joissa yhteistyössä edistetään erityisesti kuntien vieraskielisen väestön hyvinvointia. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen näkökulmasta kolmannen sektorin merkitys yhteistyössä viranomaisten kanssa on merkityksellinen.

Maahanmuuttajille järjestetään lakisääteiset sosiaali- ja terveystalvet kuten muillekin kuntalaisille. Yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi maahanmuuttajat tarvitsevat heille kohdennettuja ennaltaehkäiseviä palveluja.

Kuntapaikoille vastaanotetuille maahanmuuttajille ja tarpeen mukaan riskialueilta tuleville maahanmuuttajille tehdään terveystarkastukset Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen mukaan, muille maahanmuuttajille tarpeen mukaan. Terveystarkastuksessa kartoitetaan terveyden ja hyvinvoinnin tila haastattelemalla asiakas tulkin avulla. Tarkastuksen jälkeen maahanmuuttaja ohjataan iän ja tarpeen mukaisesti julkisen terveydenhuollon piiriin. Terveystarkastuksessa huomioidaan ja kirjataan jo olemassa olevat vammat ja sairaudet. Näiden osalta hoito aloitetaan tai sitä jatketaan perus- ja/tai erikoissairaanhoidossa. Maahanmuuttajille kohdennettu laaja-alainen terveysneuvonta on tärkeä osa kotoutumistyötä.

Täysi-ikäisellä turvapaikanhakijalla on oikeus kiireelliseen hoitoon ja terveydenhuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimiin muihin terveystalvetuihin, kuten äitiysneuvolapalveluihin ja välttämättömien kroonisten sairauksien hoitoon. Alaikäisellä turvapaikanhakijalla on oikeus saada samat terveystalvet kuin muillakin alaikäisillä kuntalaisilla.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttaja saa kotoutumistaan tukevat sosiaali- ja terveyspalvelut	Suunnitelmallisen sosiaalityön ja sosiaali- ja terveyspalveluiden toteutuminen ja seuranta sekä yhteistyö kuntayhtymän ja kunnan kesken	Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä
Terveyden edistäminen ja terveyserojen kaventaminen	Terveysneuvontapalvelujen kehittäminen yhteistyössä kunnan ja Keusoten kesken	Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä
	Maahanmuuttajien terveystarkastusten ja terveysneuvonnan toteuttaminen yhdenmukaisesti Keusoten kunnissa	Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä
	Traumatisoituneiden maahanmuuttajien hoitopolkujen kehittäminen	Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä

TUUSULA

Elämisen
taidetta.

13. Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen

Kunnan on lakisääteisesti huolehdittava osaltaan maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksesta, neuvonnasta ja tiedottamisen toteutumisesta sekä perustiedon antamisesta suomalaisesta yhteiskunnasta. (1386/2010.).

Maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin liittyvää tietoutta tarvitsee myös kantaväestö sekä kotoutumistyötä tekevät tahot. Viestinnän ja tiedottamisen yhtenä tehtävänä on ylläpitää osaltaan kulttuurien välistä vuoropuhelua. Tulevalla toimintakaudella Keski-Uudenmaan kuntien yhteinen MASPA-hanke tarjoaa nettisivuillaan alueen maahanmuuttajille sekä heidän parissaan toimiville ammattilaisten verkostolle neuvontaa ja ohjausta. MASPA-hankkeessa järjestetään mm. yhteisiä ryhmäinfoja eri kieliryhmille erilaisista teemoista.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Tuusulassa asuva maahanmuuttaja saa riittävästi tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kotikunnastaan ja palveluista.	Maahanmuuttajat saavat tarpeeksi kotouttamiseen liittyvää neuvontaa.	Kunnan kaikki toimialueet
Maahanmuuttaja löytää tarvitsemansa palvelut	Kunnan www-sivuja päivitetään vastaamaan paremmin maahanmuuttajien tarpeita. Sivuston kieliversioita kehitetään ja maahanmuuttajille kohdennettua informaatiota lisätään.	MASPA-hankkeen Infot eri kieliryhmille
Kunnan henkilöstön koulutus maahanmuuttoasioissa	Kunnan intranetiin kootaan palveluiden keskeinen sisältö maahanmuuttajien kanssa työskenteleville.	Kaikki toimialueet palvelujensa osalta MASPA-hankkeen järjestämät infot ja koulutukset ammattilaisille

14. Monialainen verkostoyhteistyö

Kotoutumislain uudistuksessa painopisteenä on vahvistaa järjestöjen roolia ja merkitystä kotoutumisessa ihmisten arkisten kohtaamisten mahdollistajina sekä julkisten palvelun täydentäjänä. Ne pystyvät tarjoamaan matalan kynnyksen toimintaa ja palveluja joustavasti, sekä tarjoamaan toimintaa useilla kielillä ja tukemaan ihmisten aktiivisuutta. Tuusulan maahanmuuttajapalveluissa on tavoitteena lisätä ja vahvistaa erilaisten järjestötoimijoiden, seurakunnan ja yksittäisten vapaaehtoisten ja kuntalaisten kanssa tehtävää työtä. Keskeisenä yhteistyötahona kunnan sisällä on myös kunnan osallisuustiimi, jonka kanssa voidaan tehdä yhteistyötä. Tuusulan maahanmuuttokoordinaattori toimii myös aktiivisessa yhteistyössä Kotouttamisen Kumppanuusohjelman kanssa, jonka koordinoivana tahona toimii ELY-keskus.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kunnassa asuvien maahanmuuttajien ohjautuminen jo olemassa olevien 3. sektorin ja seurakunnan järjestämiin toimintoihin.	Viestintäkäytäntöjen kehittäminen	3.sektorin toimijat ja seurakunta
	Yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden kanssa	Kunnan maahanmuuttajapalvelut
Kahdensuuntaisen kotoutumisen edistäminen	Ystävätoimintamallien kehittäminen	Seurakunta, 3. sektorin toimijat ja maahanmuuttajat
	Tarjotaan maahanmuuttajille mahdollisuuksia tuoda esiin omaa kulttuuriaan.	Kunnan osallisuustiimi ja maahanmuuttajapalvelut
Kunnassa asuvien maahanmuuttajien vahvistaminen	Maahanmuuttajia kannustetaan vaikuttamaan omiin asioihinsa ja ottamaan vastuuta asioiden eteenpäin viemisestä	Maahanmuuttajat itse 3. sektorin toimijat ja seurakunta Kunnan maahanmuuttajapalvelut
Kuntien maahanmuuttajapalvelujen tukeminen järjestökumppanuuksien luomisessa	Kotouttamisen kumppanuusohjelma tarjoaa kuntien maahanmuuttopalvelujen työntekijöille tukea paikallistason toiminnan suunnitteluun ja kanavan verkostoitua muiden kuntien, järjestöjen ja yritysten kesken	Uudenmaan ELY-keskus Keusote-kuntien MASPAnhanke yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa

Olemassa olevat kumppanuudet maahanmuuttajien osallisuuden tukemisessa:

Tuusulan evankelisluterilainen seurakunta on ollut aktiivisesti mukana tukemassa maahanmuuttajien kotoutumista. Seurakunta tarjoaa myös tiloja kunnan kotouttamistyölle vapaaehtoisten tapaamisiin, joissa ovat mukana kunnan, eri järjestöjen ja seurakunnan vapaaehtoiset. Lisäksi vuodesta 2017 kunta, seurakunta ja SPR ovat tarjonneet tukitapaamisia ja konsultaatiota pakolaisten parissa toimiville vapaaehtoisille. Jokelassa Tuusulan seurakunta on järjestänyt vertaistukiryhmiä maahanmuuttajamiehille naisille ja miehille.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

Luetaan Yhdessä -verkosto on aloittanut toiminnan Tuusulassa syksyllä 2022 yhteistyössä Tuusulan seurakunnan ja kunnan kanssa. Verkoston kautta toimivat kaikille maahanmuuttajille avoimet kielikerhot Hyrylässä ja Jokelassa kerran viikossa. Toiminnassa on mukana seurakunnan vapaaehtoisia ja kunta tarjoaa tilat toimintaan.

Suomen Punainen Risti (SPR) Tuusulan paikallisosastot ovat aktiivinen kotouttamisen toimija kunnan tukena. Yhteistyössä SPR:n Uudenmaan piirin kanssa järjestetään "Tulijan tukena"-koulutusta, jota kautta on saatu uusille kuntaan tuleville pakolaisille. Lisäksi SPR:n Jokela-Nuppulinnan osasto järjestää suomen kielen pulinakerhoa yhteistyössä kirjaston kanssa.

"Apua ukrainalaisille Tuusulassa"-vapaaehtoisverkosto käynnistyi syyskuussa 2022 kunnan maahanmuuttajapalvelujen, lukuisten aktiivisten kuntalaisten sekä muutamien uusulalaisten K-kauppiaiden yhteistyönä. Verkosto tarjoaa tällä hetkellä ruoka-apua tilapäistä suojelua saaville ukrainalaisille kerran viikossa kunnan tarjoamissa tiloissa Hyrylässä. Tulevalla toimintakaudella verkoston toimintaa on tarkoitus laajentaa koskemaan myös muita maahanmuuttajia mm. vaatelahjoitusten muodossa.

Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:

Maahanmuuttajatyöhön tarvitaan jatkuvasti uusia vapaaehtoisia. Tuusulan kunnan maahanmuuttajapalvelut on tehnyt yhteistyötä jo kolmen vuoden ajan Keski-Uudenmaan Yhdistysverkoston kanssa osallistumalla Keski-Uudenmaan vapaaehtoisille suunnattuun yhteiseen koulutukseen. Maahanmuuttajakoordinaattori on pitänyt yhteistyössä Tuusulan seurakunnan kanssa monikulttuurisesta vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneille koulutusillan osana koulutuskokonaisuutta.

15. Tulkkipalvelut

Viranomaisen on kielilain (423/2003), sosiaalihuollon asiakaslain (812/2000) ja hallintolain (434/003) perusteella huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa viranomaisen käyttämää suomen tai rotsin kieltä. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Tulkkipalvelut ovat ennen kaikkea asiakkaan oikeus. Tuusulan kunnan osalta Sarastia Oy on kilpailuttanut Käännös- ja tulkkiaispalvelut puitesopimuksen sopimuskaudelle 15.8.2022-14.8.2026.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

Tulkkauspalveluiden osalta toimittajajärjestys on uudella sopimuskaudella seuraava:

1. Tultra Oy
2. Semantix Finland Oy
3. Tulka Oy
4. Polaris Kielipalvelut Oy
5. Vantaan Tulkkikeskus Oy

Käännöspalveluiden osalta toimittajajärjestys on seuraava:

1. Lingoneer Oy
2. Semantix Finland Oy
3. Vantaan Tulkkikeskus Oy
4. Polaris Kielipalvelut Oy
5. Nouveau Language

Toimittajajärjestyksestä voi nykyisin poiketa silloin kun kysymyksessä on harvinainen kieliryhmä tai mikäli ensimmäisenä järjestyksessä olevat palveluntuottaja ei kykene tuottamaan palvelua kohtuullisessa ajassa.

Tulkkauksen muodot ovat seuraavat:

- ✚ Läsnaolotulkkkaus (tulkki on fyysisesti läsnä)
- ✚ Puhelintulkkkaus (tulkkille soitetaan)
- ✚ Ilmoitustulkkkaus (lyhyt asia asiakkaalle tiedoksi tulkin välityksellä)
- ✚ Pikatulkkkaus (suositeltava alle 30 minuutin tulkkauksiin pikatulkkkaussovelluksen kautta)
- ✚ Teams-tulkkkaus (tulkki on mukana Teams-kokouksessa. Tätä palvelua tarjoaa mm. Tultra)

Nykyisin markkinoilla olevat pikatulkkkausfirmat ovat mullistaneet tulkkauspalvelujen markkinat siinä mielessä, että yhä useampi kunnan työntekijä käyttää näitä palveluja juuri lyhyisiin tulkkauksiin.

Pikatulkkausten osalta on omat sopimuksensa ja Tuusulan kunnan palveluntuottajina ovat Youpret, Tulka ja Semantixin Interpreter.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

Tuusulan kunnan tulkkiohjeistus löytyy Kaiusta kohdasta Työn tueksi> Maahanmuuttajapalvelut ohjeistuksen alta ([Maahanmuuttopalvelut – Kotisivu \(sharepoint.com\)](#)) Maahanmuuttokoordinaattorilta voi tarvittaessa kysyä lisäohjeistusta asiaan.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Parannetaan kuntalaisten oikeutta tulla ymmärretyksi ja oikeutta osallistua oman asiansa käsittelyyn.	Mahdollistetaan tulkin käyttö kaikissa kotoutumista edistävissä palveluissa	Kaikki toimialueet
Tulkin käyttö tukee asiakastyötä	Järjestetään koulutusta ja mahdollistetaan henkilöstön osallistuminen tulkinkäyttökoulutuksiin	Maahanmuuttajapalvelut
	Tulkkiohjeistus jaetaan keskeisille kotouttamisessa mukana oleville tahoille	Maahanmuuttajapalvelut

16. Kotouttamispalveluiden kehittäminen

Kotoutumislain kokonaisuudistus tulee voimaan 1.1.2025 alkaen. Tähän uudistukseen liittyvät keskeisesti tuleva hyvinvointialueuudistus sekä TE2024-uudistus. Tulevaisuudessa yhteistyö monialaisissa verkostoissa on tärkeää onnistuneen kotouttamisen varmistamiseksi. Toisaalta kotouttamistyön erityispiirteet on tunnistettava ja tunnustettava, jotta nykyisin kerrytetty ammattitaito kuntien maahanmuuttajapalveluissa saadaan käyttöön tulevaisuudissa uudistuksissa.

Tuusulan kunnassa tuleviin uudistuksiin on varauduttu keskittämällä kohdennetun asiakastyön toiminnot yhteiseksi yksiköksi, johon kuuluvat maahanmuuttaja, työllisyys- ja ohjaamopalvelut 1.1.2023 alkaen. Tällä hetkellä on vielä täysin mahdotonta sanoa minkälaiseksi Keski-Uudenmaan alueella ja valtakunnallisestikin maahanmuutto- ja kotouttamispalvelujen tulevaisuus muodostuu tulevien uudistusten valossa. Tuusulassa on hyvät edellytykset maahanmuuttajapalvelujen osalta kehittää ja muokata toimintaa dynaamisesti muuttuvassa toimintaympäristössä. Yhteistyössä naapurikuntien kanssa kehitetty MASPA-hanke on mahdollistanut myös kaikille maahanmuuttajien suunnattuun matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelun jo tällä hetkellä

Kotoutumislain uudistuksen merkittävimmät suuntaviivat 1.1.2025 alkaen ovat:

- + Kunta vastaa jatkossakin kotoutumispalvelujen järjestämisestä sekä myös pakolaisten vastaanotosta
- + 1.1.2023 alkaen yhteistyön tiivistäminen tulevan hyvinvointialueen kanssa. Jatkossa kunnan on kuultava hyvinvointialuetta mm. alaikäisten yksin ilman huoltajaa tulleiden osalta sekä myös silloin, jos kunta aikoo vastaanottaa pakolaisia, joilla on erityisiä sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeita.
- + 1.1.2023 alkaen osa laskennallisista korvauksista jyvitetään hyvinvointialueille, joka tulee heikentämään kuntien maahanmuuttajapalvelujen saamia laskennallisia korvauksia
- + Kunta vastaa jatkossakin maahanmuuttajien ohjauksesta ja neuvonnasta: alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma
- + Kunnassa tulee olla kaikille maahanmuuttajille suunnattua matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa
- + Valtakunnallinen kotouttamisen yhteinen tietojärjestelmä otetaan käyttöön 1.1.2025 alkaen, viimeistään 1.1.2027 alkaen

17. Kotouttamisohjelman seuranta

Kotouttamisohjelma on yksi kunnan hyvinvointisuunnitelman alaohjelmista. Kotouttamisohjelmaan kirjataan kotouttamistyölle asetettavat tavoitteet ja niiden toteutumisesta raportoidaan hyvinvointikertomusten yhteydessä. Seurannasta ja päivittämisestä vastaa kotouttamisen koordinaatioryhmä, joka laatii mittarit eri toimenpiteiden tavoitteiden toteutumiselle. Kotouttamisohjelman toteutusta seurataan myös vuosittain tilinpäätöksen ja talousarviovalmistelun yhteydessä. Kotouttamisohjelma päivitetään kotouttamislain mukaisesti valtuustokausittain.

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**

Lähteet

Tuusulan kuntastrategia 2021-2025

Tuusulan hyvinvointisuunnitelma 2021-2025

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

Toimeentulotukilaki (1412/1997)

Perusopetuslaki (1998/628)

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –opas (Opetushallitus)

<https://opintopolku.fi/wp/valintojen-tuki/maahanmuuttajienkoulutus/perusopetus-maahanmuuttajille/>

Kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö

<https://kotoutuminen.fi/kotoutumista-edistavat-palvelut>

Kotouttamisohjelman laadinnassa mukana olleet tahot

Tuusulan kunnan kasvatuksen tulosalue: Minna Immonen, Noora Naskali

Tuusulan kunnan maahanmuuttajapalvelut: Kristiina Illikainen, Heidi Kuitunen

Tuusulan kunnan työllisyyspalvelut: Laura Smolander

Tuusulan kunnan kulttuuri -ja vapaa-aikapalvelut: Risto Kanerva

Tuusulan kunnan kehittämispäällikkö: Heidi Hagman

Keusote-kuntayhtymä: Larissa Franz-Koivisto

TUUSULA

**Elämisen
taidetta.**